

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ศรีสะเกษเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคอีสานตอนล่างที่มีประวัติความเป็นมายาวนานเคยเป็นชุมชนที่มีอารยธรรมของขอมโบราณรุ่งเรืองมานับพันปี นับตั้งแต่สมัยขอมเรืองอำนาจและมีชนเผ่าต่างๆ ได้แก่ส่วยลาวเขมรและเยออพยพมาตั้งรกรากในบริเวณนี้ศรีสะเกษเดิมเรียกกันว่าเมืองขุขันธ์ เมืองเก่าตั้งอยู่ที่บริเวณบ้านปราสาทที่เหลื่อมดงลำดวน ตำบลดวนใหญ่ อำเภอวังหินในปัจจุบัน ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นเมืองเมื่อ พ.ศ. 2302 สมัยกรุงศรีอยุธยาโดยมีหลวงแก้วสุวรรณซึ่งได้รับบรรดาศักดิ์เป็นพระยาไกรภักดีเป็นเจ้าเมืองคนแรก ล่วงถึงสมัยรัชกาลที่ 5 ได้ย้ายเมืองขุขันธ์มาอยู่ที่บ้านเมืองเก่า ตำบลเมืองเหนือ อำเภอเมืองศรีสะเกษ ในปัจจุบันแต่ยังคงใช้ชื่อว่าเมืองขุขันธ์ จนถึง พ.ศ. 2481 จึงเปลี่ยนเป็นจังหวัดศรีสะเกษตั้งแต่นั้นมา

จังหวัดศรีสะเกษมีเนื้อที่ประมาณ 8,839 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองเป็น 20 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองศรีสะเกษ อำเภอยางชุมน้อย อำเภอกันทรารมย์ อำเภอกันทรลักษ์ อำเภอขุขันธ์ อำเภอไพรบึง อำเภอปรางค์กู่ อำเภอขุนหาญ อำเภอราษีไศล อำเภออุทุมพรพิสัย อำเภอเมืองบึงบูรพ์ อำเภอห้วยทับทัน อำเภอโนนคูณ อำเภอศรีรัตนะ อำเภอ น้ำเกลี้ยง อำเภอวังหิน อำเภอภูสิงห์ อำเภอเมืองจันทร์ อำเภอเบญจลักษ์ อำเภอพยุห์ กิ่งอำเภอ โพธิ์ศรีสุวรรณ และกิ่งอำเภอดงหลวง เป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 21 ของประเทศ สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลอนลาดทางตอนเหนือเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ มีแม่น้ำมูลไหลผ่านทาง ตอนใต้มีทิวเขาพนมดงรักทอดตัวในแนวตะวันตก-ตะวันออก เป็นเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างไทยกับ กัมพูชามียอดเขาสูงสุดคือ พนมโนนอาว อยู่ในเขตอำเภอกันทรลักษ์ มีความสูง 671 เมตร จากระดับน้ำทะเล (เว็บไซต์กระทรวงการท่องเที่ยว, 2554)

จังหวัดศรีสะเกษเป็นจังหวัดชายแดนในภาคอีสานตอนล่างที่เต็มไปด้วยเรื่องราวทาง ประวัติศาสตร์ อารยธรรมและศิลปวัฒนธรรมของหลากหลายชนชาติ โดยเฉพาะขอมโบราณ ที่ผสมผสานเข้ากับวิถีชีวิตพื้นบ้านแบบไทยอีสาน นอกจากนั้นยังมีทรัพยากรธรรมชาติทั้งป่าไม้ แหล่งน้ำพืชพรรณและสัตว์ป่านานาชนิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ได้แก่ ปราสาทขอมโบราณวัดและโบราณสถานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ น้ำตกและเส้นทางเดิน ศึกษาธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ สวนเงาะ สวนทุเรียนของเกษตรกรในอำเภอกันทรลักษ์ และแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ ได้แก่ สวนสมเด็จพระนริศนครินทร์ พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ

และเทศกาลต่างๆ เป็นต้น นอกจากนั้นจังหวัดศรีสะเกษยังมีกิจกรรมการจัดงานเทศกาลต่างๆ ที่แสดงถึงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของท้องถิ่น เช่น การจัดงานเทศกาลดอกล้าดวนบานสืบสาน ประเพณีสีเฝ้าไทย งานเทศกาลเงาะทุเรียนศรีสะเกษ การแข่งขันวิ่งฮาล์ฟและควอเตอร์มาราธอนสู่มามออีแดง และกิจกรรมลงช่วงวัฒนธรรมพื้นบ้านศรีสะเกษ (การบายศรีสู่ขวัญต้อนรับ) และการแสดงแสงสีเสียง Mini LightandSound ปราสาทขอมวัดสระกำแพงใหญ่ ด้วยปัจจัยเหล่านี้จังหวัดศรีสะเกษจึงเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางในหมู่นักท่องเที่ยว ซึ่งการรับรู้ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อจังหวัดศรีสะเกษนั้นเกิดจากการบอกต่อกันของนักท่องเที่ยว (ศิริเกษ หมายสุข และปาริชาติ อาจลำแดง, 2552) การประชาสัมพันธ์ของจังหวัดและหน่วยงานต่างๆ ของการท่องเที่ยวทั้งการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ตโทรทัศน์วิทยุนิตยสาร เป็นต้น ทั้งนี้สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวได้สำรวจจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ ทั้งชาวไทยและต่างประเทศในปีพุทธศักราช 2551 พบว่า มีมากถึง 1,455,000 คน ก่อให้เกิดรายได้ต่อชุมชนแหล่งท่องเที่ยวเป็นอย่างมากทั้งในด้านของโรงแรมที่พัก ร้านอาหารและร้านค้าจำหน่ายของที่ระลึก (สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว, 2552)

เพื่อตอบสนองการขยายตัวของการท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ จึงได้พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยว มุ่งที่จะแก้ปัญหาต่างๆ ให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบายในทุกด้าน มีการพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานต่างๆ มีการนำเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบายเกิดความประทับใจ เกิดแรงจูงใจที่จะกลับมาเที่ยวที่จังหวัดศรีสะเกษอีก ซึ่งหมายถึงรายได้ที่จะเกิดจากการท่องเที่ยวที่มีอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตามการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวไม่ว่าจะในด้านสาธารณูปโภคต่างๆ หรือการนำเอาเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ก็เป็นเพียงการแก้ปัญหาของการบริโภค แต่ปัญหาด้านอื่นๆ ก็ยังมีอยู่ในแหล่งชุมชนท่องเที่ยวเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นปัญหาอาชญากรรมรูปแบบต่างๆ ปัญหาการแข่งขันทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงที่มุ่งการเข้ายึดพื้นที่ทางเศรษฐกิจของกันและกัน ตลอดจนปัญหาการเมืองท้องถิ่น เป็นต้น ทำให้เกิดแนวคิดที่สำคัญประการหนึ่ง กล่าวคือนอกเหนือจากการที่จะมุ่งพัฒนาด้านสาธารณูปโภคหรือการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เพื่อแก้ปัญหาและอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว สมาชิกในชุมชนแหล่งท่องเที่ยวต้องสร้างจิตสำนึกหรือที่เรียกว่า “จิตสาธารณะ” ให้เกิดขึ้นในชุมชนด้วย (นเรศวรวิชาการ, 2553)

การสร้างจิตสำนึกหรือจิตสาธารณะมีทิศทางตรงกันข้ามกับความเจริญทางด้านวัตถุในปัจจุบันเป็นสาเหตุที่ทำให้ชุมชนแหล่งท่องเที่ยวมักให้ความสำคัญในการแสวงหาผลประโยชน์

มากกว่าที่จะให้ความสำคัญทางด้านจิตใจ ชุมชนแหล่งท่องเที่ยวในปัจจุบันจึงกลับเสื่อมโทรมลงอย่างเห็นได้ชัดเจน เช่น น้ำตกห้วยจันทร์พบปัญหาขาดการดูแลสภาพทั่วไปการบุกรุกทำลายป่าและขาดงบประมาณในการปรับปรุง (เว็บไซต์ของอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม,ม.ป.ป.) การปลูกฝังจิตสำนึกให้กับชุมชนเพื่อให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมอาจเป็นแนวทางแก้ปัญหาหนึ่งที่น่าสนใจด้วยเหตุนี้ ในปัจจุบันจึงมีการกล่าวถึงคำว่า "จิตสาธารณะ" มากขึ้นเพื่อให้ผู้คนได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณะมากกว่าตนเอง ซึ่งหมายถึงว่าทุกคนต้องมีการให้มากกว่าการรับเพราะสิ่งเหล่านี้ถ้าสามารถปลูกฝังให้ชุมชนแหล่งท่องเที่ยวได้ตระหนักถึงส่วนรวม ซึ่งอาจลดปัญหาของชุมชนที่เกิดจากการขาดจิตสำนึกได้คำว่า "จิตสาธารณะ" จึงมีความสำคัญต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของมนุษย์โดยส่วนรวม (สมโชค เจตระการ, 2553)

การให้ความสำคัญกับจิตสาธารณะในปัจจุบันได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง ทำให้มีความหมายจิตสาธารณะ หรือ Public Consciousness หลากหลายกันไปโดยภาพรวมอาจสรุปความหมายของจิตสาธารณะโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สนใจได้ดังนี้ คือ การแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (ยุทธนา วรณปิติกุล, 2542, หน้า 181-183) ความพร้อมที่จะเสียสละและอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม (บรรทม มณีโชติ, 2530, หน้า 25) ความมีความปรารถนาที่จะช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคมด้วยความเต็มใจ (หฤทัย อาจปฐ, 2544, หน้า 103-104)

ทั้งนี้จิตสาธารณะที่มีลักษณะเป็นทางการนั้น สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะว่า หมายถึง การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ มีความสำนึกและยึดมั่นในระบบคุณธรรมและจริยธรรมที่พึงามละอายต่อสิ่งผิด เน้นความเรียบร้อย ประหยัดและมีความสมดุระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติตระหนักรู้ตนที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมหรือการคำนึงถึงผู้อื่นที่มีความสัมพันธ์ที่เป็นสังคมเดียวกัน เป็นการแสดงออกเพื่อสังคมส่วนรวมการบริการชุมชนจาก ความหมายดังกล่าวพอสรุปได้ว่า จิตสาธารณะ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่เป็นส่วนรวมหรือการตระหนักรู้และคำนึงถึงการมีส่วนร่วมร่วมกันในการทำประโยชน์เพื่อสังคม ถ้าเป็นวัตถุหรือสิ่งของทุกคนสามารถให้ประโยชน์ร่วมกันได้

จิตสาธารณะจึงเปรียบได้กับความรู้สึกนึกคิดถึงการเป็นเจ้าของในสิ่งที่เป็นสาธารณะร่วมกันรับผิดชอบต่อการใช้สิทธิและหน้าที่ที่จะดูแลรวมทั้งการบำรุงรักษาสิ่งของที่เป็นของส่วนรวมร่วมกันตลอดทั้ง ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า ตลอดจนช่วยเหลือดูแลผู้ตกทุกข์ได้ยากอันเป็นการให้โอกาสกับผู้ด้อยโอกาสตามสมควร แต่ต้องไม่ทำให้

ตนเองและครอบครัวเดือดร้อนและการช่วยเหลือต้องไม่ขัดต่อกฎหมายบ้านเมืองอันเป็นประโยชน์ของส่วนรวมซึ่งจะเห็นได้ว่าจิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะที่สำคัญอย่างยิ่งในการยกระดับจิตใจของคนในชุมชนแหล่งท่องเที่ยวให้หันมามองถึงประโยชน์ส่วนรวมช่วยเหลือซึ่งกันและกันรวมทั้งร่วมมือกันพัฒนาชุมชนแหล่งท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนทำสังคมและประเทศชาติให้มีความสุข

เนื่องจากงานวิจัยดังกล่าวยังไม่ได้มีผู้ใดทำการศึกษามาก่อน โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ ที่ต้องทราบปัจจัยที่นำไปสู่พฤติกรรมจิตสาธารณะของชุมชนแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการแก้ปัญหาอันเกิดจากการขาดจิตสำนึกของชุมชน ดังนั้นการศึกษากิจการวิจัยในครั้งนี้จึงได้มุ่งเน้นให้ได้ทราบข้อมูลของปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมและพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะของชุมชนแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะของชุมชนแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดอื่นๆ ต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะของชุมชนแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมและจำแนกตามปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมที่แตกต่างกัน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะของชุมชนแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ
3. เพื่อหาแนวทางพัฒนาและส่งเสริมปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมกับพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะของชุมชนแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษในทัศนะของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้กำหนดพื้นที่หลักในการศึกษาของจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งได้โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposivesampling technique) คือ ตำบลหนองครก อำเภอเมือง ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ ได้แก่ สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ตำบลสระกำแพงใหญ่ อำเภออุทุมพรพิสัย ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ได้แก่ ปราสาทหินวัดสระกำแพงใหญ่ ตำบลห้วยจันทร์ อำเภอขุนหาญ ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ น้ำตกห้วยจันทร์ และตำบลตระกาจ อำเภอกันทรลักษ์ ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ สวนเงาะ-ทุเรียน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหามุ่งเน้นศึกษาในประเด็นต่างๆ ดังนี้

2.1 พฤติกรรมด้านจิตสาธารณะของชุมชนแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเมือง อำเภออุทุมพรพิสัย อำเภอขุขันธ์ และอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยเนื้อหาด้านพฤติกรรมจิตสาธารณะ จะประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านการใช้อำนาจ องค์ประกอบด้านการถือปณิธาน และองค์ประกอบด้านการเคารพสิทธิและมี 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ การดูแลรักษาของส่วนรวม การรู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดทะนุถนอม การทำตามหน้าที่ การรับอาสา การไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง และการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวมนั้น

2.2 ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะของชุมชนแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเมือง อำเภออุทุมพรพิสัย อำเภอขุขันธ์ และอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยเนื้อหาปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมจะครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง จิตสำนึกเกี่ยวกับผู้อื่น และจิตสำนึกเกี่ยวกับสังคม

2.3 แนวทางพัฒนาและส่งเสริมปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมและพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะของชุมชนแหล่งท่องเที่ยว อำเภอเมือง อำเภออุทุมพรพิสัย อำเภอขุขันธ์ และอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมจะพิจารณาในส่วนของจิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง จิตสำนึกเกี่ยวกับผู้อื่นและจิตสำนึกเกี่ยวกับสังคมในด้านของพฤติกรรมจิตสาธารณะจะพิจารณาใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านการใช้อำนาจ องค์ประกอบด้านการถือปณิธาน และองค์ประกอบด้านการเคารพสิทธิ และ 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ การดูแลรักษาของส่วนรวม การรู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดทะนุถนอม การทำตามหน้าที่ การรับอาสา การไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง และการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวมนั้น

3. ขอบเขตด้านประชากร

3.1 ประชาชนในชุมชนแหล่งท่องเที่ยว ทั้ง 4 แหล่งท่องเที่ยวได้แก่แหล่งท่องเที่ยวเพือนันทนาการ ได้แก่ สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ตำบลหนองครก อำเภอเมืองแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ได้แก่ ปราสาทหินวัดสระกำแพงใหญ่ ตำบลสระกำแพงใหญ่ อำเภออุทุมพรพิสัย แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ น้ำตกห้วยจันทร์ ตำบลห้วยจันทร์ อำเภอขุขันธ์ และแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ สวนเงาะ-ทุเรียน ตำบลตระกาจ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

3.2 เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของภาครัฐ ได้แก่ เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบล เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองศรีสะเกษ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ข้าราชการครู อาสาสมัครหมู่บ้าน ทหาร และตำรวจในตำบลของแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ

3.3 ภาคเอกชน ในที่นี้ได้แก่เจ้าของธุรกิจด้านการท่องเที่ยว โรงแรม ขนส่งและร้านอาหารในตำบลของแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ

4. ขอบเขตด้านเวลาผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรในช่วงเดือนตุลาคม-ธันวาคม พ.ศ. 2554

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้แนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมกับพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะของชุมชนแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการบูรณาการความรู้อันเป็นการยกระดับจิตสำนึกของชุมชนในการร่วมกันพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืนต่อไป

2. นักวิจัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ความรู้และประสบการณ์ในการศึกษาพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะและปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคม ที่มีผลต่อพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะของชุมชนแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ และสามารถนำผลการวิจัยไปบูรณาการร่วมกับแผนพัฒนาของชุมชนแหล่งท่องเที่ยวหรือประยุกต์ใช้ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอื่นต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

พฤติกรรมจิตสาธารณะของชุมชนหมายถึงการหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมตามวิสัยทัศน์ที่สามารถทำได้ และการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยแบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านการใช้อ้องค์ประกอบด้านการถือเป็นหน้าที่ และองค์ประกอบด้านการเคารพสิทธิ และมี 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ การดูแลรักษาของส่วนรวม การรู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดทะนุถนอม การทำตามหน้าที่ การรับอาสา การไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง และการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวมนั้น

ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคม หมายถึง การที่คนในชุมชนแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ มีการติดต่อสัมพันธ์และมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นๆ ทั้งคนในครอบครัว บุคคลอื่นและสังคมโดยเกิดจากจิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง จิตสำนึกเกี่ยวกับผู้อื่นและจิตสำนึกเกี่ยวกับสังคม แบ่งออกเป็น

1. จิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง หมายถึง จิตสำนึกเพื่อพัฒนาตนเองเช่นความขยันความรับผิดชอบความเอาใจใส่ การอุทิศตน เป็นต้น
2. จิตสำนึกเกี่ยวกับผู้อื่น หมายถึง จิตสำนึกของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของคนในกลุ่มชนหนึ่งสังคมหนึ่ง เช่น ความเห็นอกเห็นใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความสามัคคี เป็นต้น
3. จิตสำนึกเกี่ยวกับสังคม หมายถึง เป็นจิตสำนึกที่ตระหนักถึงความสำคัญในการอยู่ร่วมกันหรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกัน เช่น การมีส่วนร่วมในสังคม การรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของในฐานะของคนในชุมชน เป็นต้น

แนวทางการพัฒนาปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมกับพฤติกรรมจิตสาธารณะ หมายถึง แนวทางการวางแผนปฏิบัติเกี่ยวกับด้านปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคม ได้แก่ จิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง จิตสำนึกเกี่ยวกับผู้อื่นและจิตสำนึกเกี่ยวกับสังคม และแนวทางการวางแผนปฏิบัติเกี่ยวกับด้านพฤติกรรมจิตสาธารณะประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านการใช้อ้องค์ประกอบด้านการถือเป็นหน้าที่ และองค์ประกอบด้านการเคารพสิทธิ โดยมี 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ การดูแลรักษาของส่วนรวม การรู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดทะนุถนอม การทำตามหน้าที่ การรับอาสา การไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง และการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวมนั้นเพื่อให้ชุมชนฯ มีพฤติกรรมจิตสาธารณะและสอดคล้องกับแนวทางที่ชุมชนฯ คาดหวัง แนวทางส่งเสริมปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมกับพฤติกรรมจิตสาธารณะ หมายถึง วิธีการปฏิบัติหรือจัดกิจกรรมเกี่ยวกับด้านปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคม ได้แก่ จิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง จิตสำนึกเกี่ยวกับผู้อื่นและจิตสำนึกเกี่ยวกับสังคม และวิธีการปฏิบัติหรือจัดกิจกรรมเกี่ยวกับด้านพฤติกรรมจิตสาธารณะประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านการใช้อ้องค์ประกอบด้านการถือเป็นหน้าที่ และองค์ประกอบด้านการเคารพสิทธิ โดยมี 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ การดูแลรักษาของส่วนรวมการรู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดทะนุถนอม การทำตามหน้าที่ การรับอาสา การไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตนเองและการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวมนั้น โดยผ่านช่องทางที่เหมาะสมเพื่อให้ชุมชนฯ ได้แสดงออกถึงพฤติกรรมจิตสาธารณะซึ่งจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาชุมชนแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืนต่อไป

ชุมชนแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ประชากรในชุมชนของตำบลที่มีแหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่ ซึ่งประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่รัฐเอกชนและประชาชนแบ่งออกเป็น

1. เจ้าหน้าที่รัฐหมายถึง เจ้าหน้าที่ที่ทำงานในหน่วยงานเทศบาลตำบลกำแพง เจ้าหน้าที่ที่ทำงานในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยจันทร์ เจ้าหน้าที่ที่ทำงานในองค์การบริหารส่วน

ตำบลตระกาด เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองศรีสะเกษ ข้าราชการครู ทหารและตำรวจกำนันผู้ใหญ่บ้าน และอาสาสมัครประจำหมู่บ้านในตำบลแหล่งท่องเที่ยววันนั้นๆ

2. ภาคเอกชนหมายถึง ผู้ประกอบการด้านธุรกิจบริการท่องเที่ยว ที่พักแรม และ ภัตตาคารร้านอาหาร

แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ หมายถึง ปราสาทหินวัดสระกำแพงใหญ่ ตำบลสระกำแพงใหญ่ อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ

แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง น้ำตกห้วยจันทร์ ตำบลห้วยจันทร์ อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง สวนเงาะทุเรียน ตำบลตระกาด อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

แหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ หมายถึง สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ตำบลหนองครก อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะของชุมชนแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ

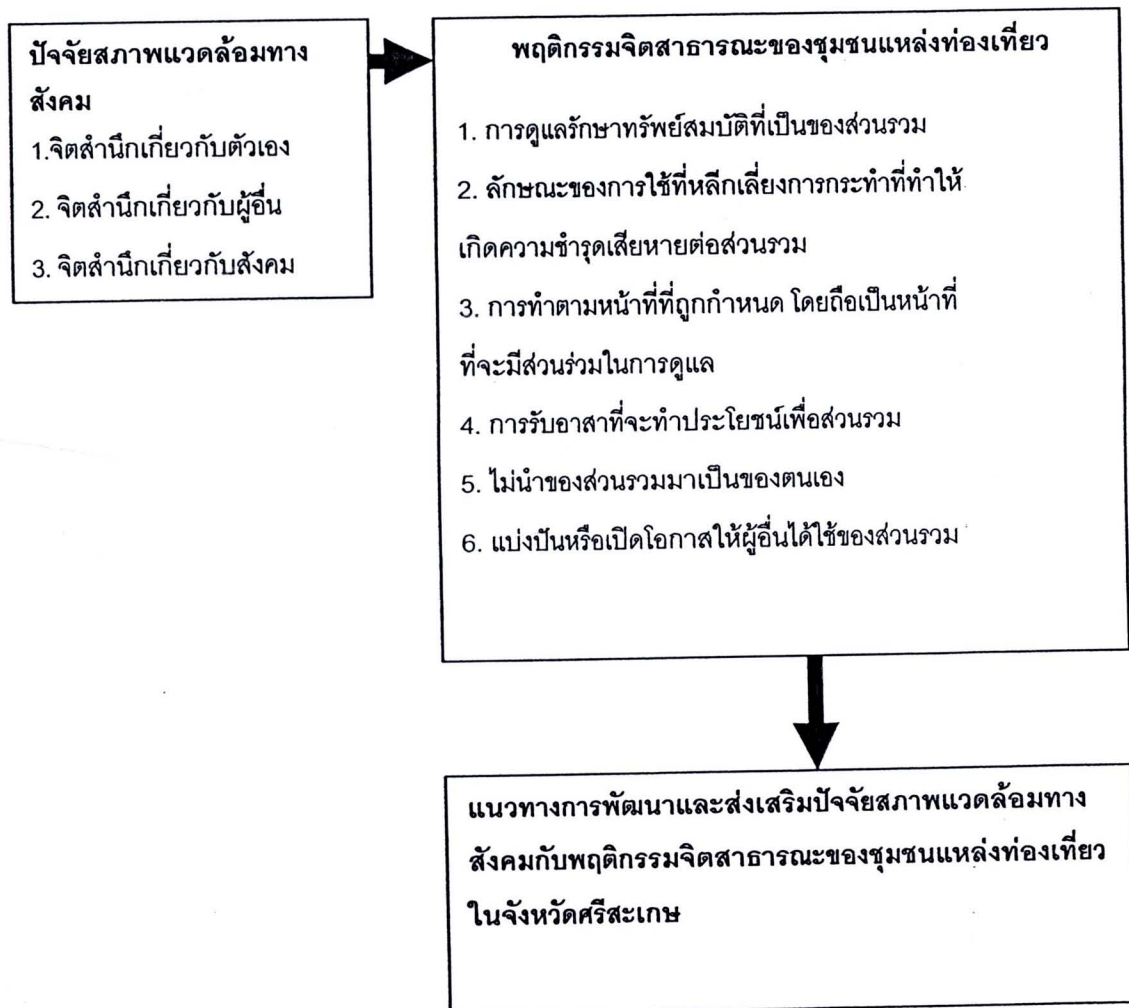
สมมติฐานการวิจัยนี้จะทดสอบที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

กรอบแนวความคิดการวิจัย

งานวิจัยที่สัมพันธ์กับจิตสาธารณะของบุคคลเกี่ยวข้องกับความรู้สึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม การรับรู้ของตนเองที่ต้องแก้ปัญหาช่วยเหลือสังคมและเป็นการมุ่งอนาคต เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของกลุ่มและสังคม จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การแสดงออกของพฤติกรรมจิตสาธารณะมี 3 องค์ประกอบ 6 ตัวชี้วัด และปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมที่คาดว่าจะส่งผลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะ ได้แก่ จิตสำนึกเกี่ยวกับตัวเอง จิตสำนึกเกี่ยวกับผู้อื่น และจิตสำนึกเกี่ยวกับสังคมหรือจิตสำนึกสาธารณะ ซึ่งงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะของชุมชนแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษผู้วิจัยจึงได้สรุปเป็นกรอบแนวความคิดการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดการวิจัย